

Píšeme po rumanovský

Takgže: Reč ludý a rodákóv Rumanověj sa volá Rumanóvčina. Je to jazýg hystorický, kerý sa zachová aj naproty šeckým venkajším fplyvom ve fšelyjakýčň vývojových etapáčň života jěj obyvatelóv a samozrejme, fšelyjaké prvky bárzjakých fplyvóv su v našej Rumanóvčine aj opsáhnuté. Nygde na celom svete neegzistýruje reč rovnaká z našú Rumanóvčinu, krema reči susedóv v Bába a ve volakerých okolytých dedynách.

Volakedy dávno naši práteľy aj nepráteľy scely celý slovenký nárot aj ponemčit, potom pomadarčit, patríme do územá, keré bolo ofplyvnené jazýkom ze suseņnej Moravy. Alebo zme tak volakedy predávno hovorily aj my v našej oblasti? Do slovenskej reči sa dostaly aj slová ot stredovekých po nemecký hovorácích kolónystov, latýnizmy, z ďalšej kolonizácie chorvácké a balkáňské slová, v prihranyčných oblastiach slová polské, rusínské, ukrajínské, ale aj turecké, židóvské, neskorší fraňcúské, ruské a čúleky sa tlačí na nás, aňgľyščina. V časoch madarizácie zme sa opíraly o české slová a používaly slovakyzuvanú češčinu, ale za prvej republyky sa nám zas snažily dat do reči české slová. Čúleky mosíme aj my, Rumanóvčany, rešpektovat spisomnú slovenčinu, uzákonenú roku 1843 Štúrom, Hurbanom a Hodžom, odobrenú Hollým a kerá sa svojím smerom vyvíjá doneská.

Aj naproty šeckým týmtok cudzím a nedobrým fplyvom, keré stupujú do vývoja našej reči z mohutnú silu a vynúteným rešpektom, sa zachovala naša reč až do neskajšej doby. Ale s postupom času stále ustupuje spisomnej slovenčine a rumanóvský jazýk používa stále ménj a ménj ludý. Vaččina mládeže a moc staršičň ludý používa ve svojom prejave stále vícj spisomnú slovenčinu. Ústup ot používáná jazýkového dedyctva našich pretkóv je taký strašný, že aj starší spoluopčany, hovoráci naším jazýkom v bežnej reči od narodená, spívajú cibílné aj svaté penyčky pekne po slovenký, zabúdajúc pritom na svoj roňný jazýk. A strášci spisomnej slovenčiny sa môžu pýšit a prámo kochat ze svojím úspechom, kedočujú spívat ludý pekne makko a správne polla oficiálných pravídel slovenčiny.

Normálne je to tak, že určitá skupina ludý sce skúmat život v minulosty a obracá svoju pozornost k svojim korenóm. Ket ras vymre náš jazýk, naša Rumanóvčina, a vývoj k takémuto stavu zistotu aj ide, bude sa volagdo vratat g *naším* korenóm? Objaví sa volakedy aspom f spomínkáčň, alebo na javísku? Pri každej príležitosty zme bárským napomínány, ket použijeme svoj roňný jazýk. Ve školách nás napomínajú, že sa patrí hovorit spisomne, nýje nárečovo, noviny, rozhlas, televízia aj internet a any dedýňský oficiálny Rumanóvský spravodaj sa nám any len slóvkom neprihovorá v našej roňnej reči! Any dedýňský rozhlas nám jú nepripomene. Ket volačo povíme v našej reči na úradoch, alebo f skupine vácerých ludý, mimo nážo územá, napríklat meste, tak na očúvajúcíčň vidýme pohrdavý aš posmešný a povýšenecký, poccenujúcí úsmev. Normálne platý, že používaný ludového jazýka a šelyjakých nárečí je dókazom nezdelanosty, nekultúrnosty, neintelygenťnosty a skoro

primitívizmu. Aj volakedajší folklórny súbor Tumaň a čúlajšá Dyvadelná spoločnosť Meteorit Rumanová, alebo spevácky zbor Čerdavaňka ukazujú svoje umený vaččinu spisomne. Roňný jazyk používajú asi len keď sa omyllá. Na druhej strane ste určite pocítyly aj Vy rospaky a pochybnosť lezúcé do posmešného úžgrnu, keď sa originálny Rumanóvčan snaží v našej dedyne z rodákmi hovoriť pekne makko, jať mu zákon spisomnej reči káže. Ale pri veškerej jeho snahe to aj tak z istoty nedokáže. Mosí sa kontrolovať, aby sa dobre a spisomne vyjadruváv a celkový dojem z jeho vyjadruváv je, jaťo keby hovorév pre neho s cudzú reču. Takýto slovný prejav rodáka je nám smíšný tak, jaťo je druhým smíšná naša reč. Ústúb Rumanóvčiny je aj u mňa taký radykálny, že dokonca aj týto rátky som najprv napísáv podľa pravídel sloveňského jazyka.

Postavený našej reči skrs fplyv veňkajších tlakov na jej nepoužívaný tak trocha, podetýkám, tak trocha, pripomína postavený sloveňského jazyka napríklat f dobáčň madarizácie. Eščeže sa prvá svetová vojna skončila tak, jaťo skončila a staly zme sa súčasťu Českosloveňska, ináč by hrozév zánk sloveňčiny tať, jaťo zanykón napríklat írsky jazyk a írskéj aňglyščine je očut už leň póvoňňný írsky prízvuk. No a asi nakoniec sa budeme tešiť, keď sa o pár storočí v Rumanovej bude hovoriť pekne makko, po Sloveňský. A v dósletku globalyzácie bude nutné a moderné hovoriť pre nás z reču na báze aňglyščiny, nemčiny, alebo madarčiny.

Aby sa naša lúbezvučná reč a jej charakteristika zachovala aj na neskoršie časy, majte na pamati jej záklanné pravillá.

(Tumaň a Meteorit-30 rokov folklóru v Rumanovej, 2006)